

Sv. Alžbeta Uhorská

Meno Alžbeta je v bežnom kalendári zaradené na 19. november, no v liturgickom kalendári sa nachádza o dva dni skôr, teda 17. novembra, kedy si pripomínane sv. Alžbetu Uhorskú. Starší pôvod mena Alžbeta je *Elizabeta*, hebr. *Elíšebah*, *Elíšewah*, čo znamená **Bohu zasvätená**, iný význam: **Boh je štedrý** (hebr.).

Alžbeta Uhorská (Durínska) sa narodila 7. júla 1207 do rodiny uhorského kráľa Ondreja II. a jeho manželky Gertrúdy. Napriek bohatstvu, ktoré ju obklopovalo, už od detstva vynikala skromnosťou, pobožnosťou a veľa pozornosti venovala najmä chudobným ľuďom. Jej pokojný detský život však bol čoskoro narušený rozhodnutím otca zasnúbiť ju s durínskym grófom Ľudovítom, synom veľmi bohatého a vplyvného grófa Hermana. Na vtedajšie pomery to nebolo nič zvláštne a tak sa sotva štvorročná Alžbetka rozlúčila so svojou sestrou a tromi bratmi a v sprievode durínskych rytierov vydala sa na cestu na hrad Wartburg (Nemecko) do svojho nového domova.

Na hrade, hrdo stojacom nad mestom Eisenach v severozápadnom cípe Durínského lesa, sa čoskoro konali zasnuby malej Alžbetky a osemročného Ľudovíta. V ďalších rokoch, pokým Alžbeta a jej spoločníčky študovali nemčinu, francúzštinu, latinčinu, hudbu, literatúru a vo voľných chvíľach sa venovali vyšívaniu, z Ľudovíta sa stal rytier, ktorý so 14-ročnou (na tie časy už dospelou) Alžbetou uzavrel manželstvo. Sobáš sa konal na jar v roku 1221 v Chráme sv. Juraja, ktorý dnes už nestojí, no na jeho mieste bol postavený barokový Kostol sv. Juraja. Zo šťastného manželstva sa narodili tri deti – syn **Hermann**, neskorší nástupca Ľudovíta IV., **Sofia**, neskoršia brabantská kňažná a **Gertrúda**, ktorá sa stala rehoľníčkou a dodnes je uctievaná ako blahoslavená. Po smrti otca – grófa Hermana – prevzal vládu nad Durínskym jeho osemnásťročný syn a Alžbetin manžel Ľudovít.

Kým Ľudovít spravoval krajinu, Alžbeta sa venovala dielam milosrdenstva – starala sa o chorých, nasycovala hladných, platila dlhy chudobných, pochovávala mŕtvych. Pomáhala každému, kto zaklopal na jej dvere. Keď sa o jej správaní dozvedel manžel, nielenže sa nehneval, ale pred neprajníkmi ju obhajoval, ba dokonca podporoval jej konanie. V tejto súvislosti je známy aj zázrak chleba, ktorý sa v očiach nepovolných premenil na nádherné ruže. A práve ruže ako symbol dobročinnnej lásky sú najčastejšie zobrazované v Alžbetiných rukách. Ľudovít chránil štedrosť svojej manželky voči chudobným, Alžbeta sa zasa snažila o podporu ľudských kvalít svojho manžela.

Pre šťastné manželstvo však nastala ťažká skúška, keď sa Ľudovít koncom júna 1227 pridol ku križiackej výprave cisára Fridricha II. Keď sa lúčil so svojou rodinou, nikto netušil, že sú to ich posledné spoločné chvíle. Ešte pred nalodením sa v Otrante (Taliansko) vojsko zachvátila silná horúčka, ktorej Ľudovít 11. septembra 1227 vo veku 27 rokov podľahol. Táto správa Alžbetu bolestivo zasiahla. Pár dní na to, 29. septembra 1227, priviedla na svet dcéru Gertrúdu, ktorá sa neskôr stala opátkou altenburského kláštora.

Po smrti Ľudovíta sa Alžbeta utiahla do samoty, ale posilnená modlitbami, začala sa zaujímať o potreby kráľovstva. Jej dedičstva sa však zmocnil Ľudovítov nevlastný brat Henrich Raspe, a vyhnal ju z hradu. Mladá vdova, ktorej deti násilím odobrali Ľudovítovi príbuzní a odmietli uznať jej dedičské práva, útočisko hľadala tam, kde pomáhala. U chudobných. Putovala po dedinách, šila, priadla, upratovala príbytky, lovila ryby, aby nasýtila hladných.... Všetko trápenie znášala s veľkou vierou, trpezlivosťou a odovzdanosťou do Božej vôle. Po čase sa Alžbety ujal jej spovedník Konrád z Marburgu a Abatiša Mechtilda z Kitzingenu s biskupom Ekbertom z Bambergu (súrodenci Alžbetinej matky). Snažili sa očistiť jej meno a vymôcť vrátenie jej neprávom odobratého majetku.

V máji 1228 boli privezené telesné ostatky Alžbetinho manžela Ľudovíta na uloženie do hrobky durínskych zemepánov v kláštore v Reinhardsbrunne. Počas pohrebu sa zrejme v Henrichovi pohllo svedomie a rozhodol sa Alžbete vrátiť jej dedičstvo i vládu. Ona sa však majetku zriekla, usadila sa v Marburgu a ešte v tom roku dala postaviť hospic zasvätený sv. Františkovi z Assisi. Sem prijímala chudobných chorých, ktorých nechceli prijať v iných nemocniciach. Pre seba si zriadila iba skromný príbytok a po zvyšok svojho krátkeho života zotrvala v chudobe a v službe chorým, starým, bezvládnym a núdznym. So svojimi pomocníkmi a priateľkami sa obliekala do sivého rúcha, ktoré sa stalo charakteristickým odevom tvoriaceho sa rehoľného spoločenstva. Podľa príkladu sv. Františka z Assisi konala skutky milosrdenstva, obsluhovala tých najbiednejších a najopustenejších. Jej život bol plný zriekaní sa a obety pre iných. Pre súčasnosť je obrovským príkladom lásky k chudobe a nesmiernej oddanosti Bohu i bližnému. Keď začiatkom novembra 1231 vážne ochorela, prichádzalo za ňou množstvo ľudí modliacich sa za jej uzdravenie. V posledných hodinách svojho života si priała zostať osamote iba v prítomnosti svojho milovaného Boha. V noci, 17. novembra 1231, odovzdala svoju dušu Pánovi. Do večnosti odišla v pokojnom spánku vo veku 24 rokov. Pochovali ju vo Františkovom hospici. Pri jej hrobe sa zakrátko udialo mnoho zázrakov. Jej spovedník Konrád z Marburgu zaznamenal 59 zázračných uzdravení a zaslal ich pápežovi s požiadavkou Alžbetinho svätorečenia. 11. októbra 1234 si pápež Gregor IX. ako podmienku svätorečenia Alžbety vyžiadal novú správu, v ktorej boli zapísané aj výpovede Gudy, Isentrudy, Irmingardy a ešte jednej služobnej a vypočutá bola aj sestra Hidegunda. V nasledujúcom roku, 17. mája 1235, pápež Gregor IX. Alžbetu vyhlásil za svätú. V rokoch 1235-1283 bol na mieste vtedajšieho hospicu v Marburgu postavený Kostol (dóm) sv. Alžbety. Sem boli prenesené jej ostatky, ku ktorým s úctou putovali jej ctitelia až do r. 1539, keď ich protestant Filip z Hesse dal odviezť na neznáme miesto. V súčasnosti sú jej relikvie uložené v krištáľovej schránke na pravom bočnom oltári v Alžbetínskom kláštore vo Viedni.

Sv. Alžbeta sa uctieva ako patrónka charitatívnych organizácií, vdov, sirôt, prenasledovaných, chudobných, chorých, núdznych, pekárov, čipkárov, ale i žobrákov. Jej atribútmi sú: kôš s chlebom alebo ružami, misa plná rýb, žobrák. Mnohé rehoľné spoločnosti a dobročinné organizácie nesú jej meno a inšpirujú sa jej ideálmi.